

Йордан Радичков
Зеленото дърво

Трябваше ли да съжаляваме, че в нашите гори няма зелено дърво?... Баща ми казваше, че няма защо да се съжалява, а ще трябва да се отиде в планините да се донесе оттам едно зелено дърво, да се посади и с това щяла да свърши цялата работа. „Също като фазаните ли?“ – питахме ние. „Също като фазаните“ – казваше баща ми.

По онова време в нашите гори разселиха фазани и понеже тази птица била царска, то и нашите гори щели да станат царски според думите на лесничея. Селяните веднага избиха фазаните и цяло лято носиха върху шапките си фазанови пера за своя голяма чест. Те питаха лесничея: „А лъвовете няма ли да разселват?“ „Защо лъвовете!“ – не разбираше лесничеят. „Че да изядат и нас, и вас“ – казаха селяните. Един учен селянин обясни тогава, че дори и да разселят лъвовете в нашите гори, то те няма да могат да живеят, защото през зимата лъвът би трябвало да си изкопае дупка и да се прибере в нея на топло, а лъвът не умее да копае дупки. Така ние разбрахме, че никога в нашите гори няма да реват лъвовете или да се разхождат кротко като крави, излезли на паша по поляните.

Същото си го мислехме и за зеленото дърво, макар че баща ми твърдеше, че по-просто от това нямало. Вероятно и вие сте забелязали, че това, което за децата е сложно, за възрастните е винаги просто; както и обратното. Но нека не се отклоняваме, а да продължим нататък.

На нас ни правеше извънредно силно впечатление как едно дърво може да си е винаги зелено. През есента листата на дърветата окапваха и нашите гори потъваха до колене в шума. Нощем и тайно в шумата никнеха гъби. Нощем и тайно в шумата се окопаваха костенурки; те имаха огромни къщи, но пак се бояха от зимата. Червеникавата козина на вълка посивя – една сутрин ние едва можахме да го различим на хълма сред блуждаещите изпарения на горите. Дърветата потъмняха, ветровете се лутаха между тях, нещо шушнеха, но никой не им обръщаше внимание, защото чакаха зимата.

Зимата вече клечеше върху покрива на планините. Ние си мислехме, че тя сигурно си вика сега: „Да слеза ли – да не слеза ли?... Май че ще трябва да слеза.“ Щом дойде зимата, нашата е лесна – сядай на шейната и се спускай!

Но си мислехме и за зеленото дърво. Ами ако една сутрин видим в горите вместо зима самото зелено дърво, слезло от планините нощем и тайно! Сигурно ще бъде хубаво като покойните приказки от студеното огнище на баба. (Няма я баба!) Ако това зелено дърво изникне в горите, то наоколо всичко ще се изпълни с птици и ако няма къде да свиват гнездата, в самото зелено дърво ще ги свият – гнездо до гнездо (и птица

до птица); какво мътене ще започне на птичетата! Какво чудо ще бъде, когато птичетата надникнат и видят бялата пустош на зимата и лисицата, която върви и с опашка прикрива дирите си!...

Ами пойни птици ще има ли? Как няма да има! Щом видят зелено дърво, и веднага ще кацнат на него. Птичето е малко и главата му е малка, но то си има достатъчно ум, за да разбере тая работа. Така казваше баща ми и на нас, дори и да не вярвахме на всичко, ни се щеше да е така.

Ето колко много ни вълнуваше зеленото дърво в ония години и колко много съжалявахме, че го няма в нашите гори, въпреки успокояването на баща ми, че няма защо да се съжалява, а ще трябва да се отиде в планините, да се донесе оттам едно зелено дърво, да се посади и с това щяла да се свърши цялата работа. „Също като фазаните ли?“ – питахме ние и т.н., както казахме още в самото начало.

Един ден баща ми отиде в планините по своя си работа и донесе оттам зелено дърво. Засади го на една много хубава поляна. Зеленото дърво стоеше настръхнало като таралежче, сякаш се ежеше на цялата гора, беше същинско зверче и бодеше, щом някой се опиташе да го пипне. „Диво е – каза баща ми, – но ние ще го опитомим!...“ Беше през пролетта, костенурките излязоха навън, започнаха да разхождат важно големите си къщи по поляната, вълкът отново си смени козината, а дърветата почнаха да зеленееят.

Една сутрин отидохме на поляната да видим нашето зелено дърво. Него го нямаше. На мястото му стърчеше едно изсъхнало стъбло, пожълтjало и грозно – приличаше на магарешки бодил. „Няма да имаме ние зелено дърво!“ – казахме на баща ми. „Сигурно е било чурук“ – каза той. Не знаехме какво е чурук и той ни обясни, че било турска дума, нали сме били под турско робство, много думи останали за употреба, затуй езикът ни още миришел на турчин. Но това нямало никакво значение и нямало защо да съжаляваме – ще отидем пак в планината и ще донесем оттам още едно зелено дърво. Ако трябва, нагоре с краката ще го обърнем, но пак ще го опитомим.

На следващата година баща ми отново донесе от планините едно зелено дърво, много по-голямо от първото, и отново го посади на поляната. Туй мисля, че беше през март – наоколо нямаше никаква зеленина, – докато баща ми копаше яма за засаждането, на земята й тракаха зъбите от студ. Няколко дни след това костенурките наклеяха на припек пред своите къщи и заразглеждаха любопитно зеленото дърво.

Ние вече бяхме съвсем сигурни, че сега нашите гори ще си имат

зелено дърво, и си представяхме как хубаво ще стои то през късната есен и през зимата и колко хубаво си е наистина, когато зелените дървета са опитомени.

Но надеждите ни изсъхнаха и пожълтяха като магарешки бодил, защото един ден вместо зеленото дърво видяхме на поляната пожълтяло и грозно стъбло. То не поиска да се опитоми, това диво дърво, и нямаше представа колко много съжالياхме за него и колко потребно ни бе едно истинско зелено дърво през есента и зимата.

Можехме ли да не съжالياме, че в нашите гори няма поне едно зелено дърво!... Баща ми каза отново, че няма защо да се съжالياва, а ще трябва пак да се отиде в планините, да се донесе оттам едно зелено дърво, да се посади и с това щяла да се свърши цялата работа. „Също като фазаните ли?“ – попитахме ние и т.н., както казахме още в самото начало.

Баща ми е странен човек – щом си научи нещо, и веднага го прави. Едва дочака затоплянето на времето, отиде в планините и донесе оттам ново зелено дърво. То бе тъй диво и тъй много настръхнало, че ние стояхме на почтително разстояние от страх да не скочи върху някого. „Туй зелено дърво на желязо да го посадя, пак ще пусне корени! – каза баща ми. – Над главата му ще мътят орли!“

Вълкът смени козината си, костенурките насядаха пред къщите на припек, нашите гори измъкнаха соковете от корените и се покриха със зелени облаци. И когато всичко стана зелено, истинското зелено дърво, донесено от големите планини, изсъхна. Ученият селянин, за когото споменах в началото и който наистина знаеше много не само за лъвовете, ами и за зеленото дърво, каза, че ние никога няма да го опитомим, защото е диво.

Но баща ми беше отчаян човек, той никога не се отчайваше и всяка пролет засаждаше в нашите гори по едно зелено дърво, донесено от планините. „Та ти не знаеш ли – питаха го селяните, – че няма да успееш да засадиш зелено дърво?“ „Знам“ – казваше баща ми. „Ами тогава защо всяка година садиш зелено дърво?“ „Ами какво друго да правя?“ – питаше на свой ред баща ми. И ви казвам самата истина, че те нищо не можеха да му отговорят. Можеш ли да кажеш някому да не засажда зеленото дърво, когато то е неговата надежда!

И тъй сега аз садя всяка година по едно зелено дърво в нашите гори, макар че то всяка година изсъхва. Аз си зная, че един ден в нашите гори наистина ще има зелено дърво в най-късната есен и в най-лютата зима и че щом се затопли, костенурките ще излязат пред къщите и ще си

прехапят езиците от изненада.

КРАЙ

© 1965 Йордан Радичков

Разпознаване и редакция: Mandog, 2008

Публикация

Йордан Радичков. Свирепо настроение
Разкази. Второ издание

Редактор: Марта Владова
Художник: Петър Добрев
Технически редактор: Ронка Кръстановна
Коректор: Станка Митрополитска

Издателски № 8716. Печатни коли 6,50. Формат 84/108/32
ISBN 954-445-022-x

Издателство „Христо Ботев“, София
Предпечатна подготовка: МИС – ИПК „Родина“
Печат: ДФ Полиграфически комбинат, София

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/8221>]